

SALEEM AL JUBOURI: IŞİD'LE MÜCADELEDE ÖNEMLİ OLAN ASKERİ OPERASYON SONRASIDIR

Saleem Al Jubouri

Dr. Saleem Al Jubouri 15 Temmuz 2014 tarihinde 194 oy ile Irak Parlamento Başkanı olarak seçilmiştir. El Cuburi Diyala iline bağlı Mukdadiya'dan gelmektedir ve 2001 yılında hukuk doktorası almıştır. Bağdat'taki Nahreyn Üniversitesinde hukuk profesörü olarak görev yapmıştır. Önceleri Irak İslam Partisi üyeliğinde bulunmuştur. Aralık 2005'te Irak Uyum Cephesi listesi için Irak Temsilciler Konseyine seçilmiş ve parlamentonun hukuk komitesi başkan yardımcılığına gelmiştir. 2014 genel seçimlerinde 14 sandalyeden 5'ini kazanan Sünni ağırlıklı bir liste olan ve eski parlamento başkanı Usame Nuceyfi'nin Muttahidun partisi ile kurulan büyük ittifakın bir kısmını oluşturan "Diyala Kimliğimiz Koalisyonu" üyesi olarak seçilmiştir.

ORSAM: Türkiye ve Irak, ikili ilişkilerde yaşadıkları zor dönemin ardından yeni bir sayfa açmaya çalışırken, iki tarafta da bu ilişkileri ileri taşıma iradesi var. Türkiye–Irak ilişkilerinin mevcut durumuyla ilgili genel değerlendirmelerinizi alabilir miyiz?

Saleem Al Jubouri: Biz de iki ülke arasındaki soğuk ilişkilerin bitmesini istiyoruz. İki ülke diyalog yolunu seçerek bütün sorunları çözecektir. Aynı zamanda iki ülke yetkilileri ve karar alıcılarının sürekli görüşmeleri gerekmektedir. Türkiye ve Irak'ın birbirine ihtiyaçları var. Özellikle ekonomi alanında ve terörle mücadele konusunda Ankara ve Bağdat'ın ortak çaba sarfetmeleri öngörülmektedir. İki ülkede hatta diğer ülkelerde de güvenliğin sağlanması ve barış olması için aralarında iyi ilişkilerin devam etmesi gerekir. Öncelikle her ülkenin birbirinin hükümet yapısını anlaması, egemenliğine saygı durması gerekmektedir. Aynı zamanda her ülke birbirine karşı ülkenin ulusal güvenliğine tehdit oluşturmayacak şekilde davranmalıdır. Ülkeler arasındaki iyi ilişkiler devam ettiği zaman ulusal çıkarlar da sağlanmaktadır. Daha net konuşmamız gerekiyor. Son zamanlarda iki ülke arasındaki sorunları daha zor duruma getiren olay IŞİD'le mücadele kapsamında her ülkenin

farklı bir yöntem kullanması ve özellikle Türk askerlerin IŞİD'le mücadele konusunda Irak'ta bulunmasıdır. Dolayısıyla sorunları ortaya koyarak iki tarafı yaklaştıran çözümler bulunması gerekmektedir.

IŞİD'le mücadeleden bahsettiniz. Bu aslında hem Irak hem Suriye açısından uluslararası gündemde de çok fazla öne çıkmaktadır. Irak ve Suriye'de giderek IŞİD'le mücadelenin son aşamasına gelindi yönünde yorumlar söz konusu. Suriye'de Rakka ve Irak'ta Musul operasyonu bundan sonra belirleyici olacak. Irak özelinde Musul operasyonu ile ilgili görüşlerinizi öğrenebilir miyiz? Özellikle bu konuyla ilgili Mart ayında *International New York Times* gazetesinde bir güzel makale yazmıştınız.

Bana göre her zaman askeri operasyonlar IŞİD'le savaşın sadece yarısıdır. Daha önemlisi savaştan sonraki dönemdir ve bu konuyu görmezden gelemez. Askeri operasyon bittikten sonra daha önce yapılan hatalar yapılmamalıdır. Çünkü bu hatalar daha sonraki dönemlerde herhangi bir şekilde radikal grupların ortaya çıkmasına sebep olacaktır. Hatalar tekrarlanırsa askeri operasyonla hiçbir şey değiştirilmemiş olacaktır. Dolayısıyla bu operasyonla IŞİD kontrolünde bulunan

bölgelerde yaşayan insanlara olumlu mesajlar gönderilmesi gerekir ve aynı zamanda bu mesaj IŞİD'e karşı direnişi teşvik etmelidir. Eğer askeri operasyon sırasında yapılan uygulamalarla insanlara yanlış mesajlar verilirse bu durum insanların IŞİD'e karşı pasif kalmasına neden olacaktır. Diğer önemli bir mesaj da göçmenlere verilmelidir. IŞİD'den temizlenen bölgelere aileler geri dönebilmelidir. Anbar ve Diyala'da çok sayıda aile evine dönebilmiştir. Askeri operasyon esnasında göçmenlere yönelik herhangi bir işkence veya suçsuz yere tutuklama gibi uygulamalar yapılmamalıdır. Hatta ben Musul için "İyi Yönetişim" (*El Hikeme El Raşîde*) başlığıyla bir makale yazdım. Bu makalede Musul'da bulunan bütün grupların katılımı ile Musul halkının düşüncelerini temel alan ve Musul'un idari ve güvenlik yapısının yeniden inşa edilmesine yönelik öneriler sunmuştum.

Musul operasyonuna ilişkin olarak şimdiye kadar cevabı bulunamayan sorular var. Bu soruların cevapları askeri operasyon başlamadan önce bulunmalıdır. Sorulardan birincisi; Kürt kuvvetlerinin Musul'a girip girmeyeceği ve IŞİD temizlendikten sonra Kürt kuvvetlerinin ne olacağıdır. Bu Kürt kuvvetleri kendi yerlerine dönecekler midir? İkincisi; Haşdi Şaabi

gücü Musul operasyonuna katılacak mıdır? Bu güçler ve Irak Ordusu arasında nasıl bir koordinasyon sağlanacaktır? Üçüncüsü; Haşdi Şaabi'nin operasyona katılmasına Musul halkının nasıl bir tepkisi olacaktır? Musul ili nasıl bir sistem ve kimlerle ortak yönetilir? Musul hangi tarafın egemenliğinde yönetilecektir? Musul'da yerel bir karar alma mekanizması olacak mıdır? Türk askerleri Musul operasyonuna ne kadar bir güçle ve nasıl katılacaktır? Türk askerlerine nasıl bir görev verilecektir? Operasyonda Irak askerleri, Türk askerleri ve koalisyon ülkeleri arasında nasıl bir işbirliği ve koordinasyon olacaktır? Koalisyon ülkelerinin görevi ne olacaktır? Koalisyon ülkeleri askerleri Musul'un güneyindeki Gayyara Askeri Üssü'nde ne kadar kalacaktır? Bütün bu soruların cevaplarını şimdiden düşünmemiz gerekmektedir.

Söylediğiniz gibi Musul'un geleceği de tartışılmaktadır. IŞİD'in ortadan kaldırıldığını varsayarsak, Musul'un geleceği ile ilgili neler düşünüyorsunuz? Farklı modeller gündeme gelebilir mi? Federal yapı bir seçenek midir? Yoksa mevcut yapı devam mı edecektir? Bu konulardaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Bana göre Musul şehri merkeze bağlı geniş kapsamlı

Özellikle ekonomi alanında ve terörle mücadele konusunda Ankara ve Bağdat'ın ortak çaba sarfetmeleri öngörülmektedir.

bir idari bölgeye dönüşebilir. Bu kararı Musul halkı verecektir. Yani, Musul federal statülü bir bölgeye dönüşebilir. Merkezi hükümete de bağlı olmayabilir fakat anayasaya aykırı olmayacak bir şekilde yetkiye sahip olacaktır.

Irak IŞİD belasından kurtulduktan sonra Irak'ta mevcut anayasayla mı devam edecek, yoksa yeni bir anayasa mı yazılacaktır? Bir tarafta Musul var. Diğer tarafta Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi (IKBY) var. Zaman zaman da Basra'nın federal bölge olma gibi istekleri olduğunu biliyoruz. IŞİD bittikten sonra Irak'ta siyasi yapı yeniden şekillenebilir mi? Yeni anayasa konusu gündeme gelebilir mi?

Benim için öncelik birlik ve beraberlikten geçmektedir. Bu birlik ve beraberlik çerçevesinde istekler anayasaya göre yerine getirilecektir. Yani Irak'ın birliği her şeyden önce gelmektedir. Bu birlik beraberlik içerisinde ve anayasaya aykırı olmayacak bir şekilde herhangi bir vilayet bölgesel yönetim modeline dönüşmek isteyebilir. Mezhep, ırk ve ulusal kimliğe bağlı olan bölgesel yönetim modeli azalmaya başladı ve böyle bir yönetimin hiçbir tarafa faydası olmaz.

Merkezi hükümet ve IKBY arasında belli sorunlar var. Son günlerde IKBY Başbakanı Neçirvan Barzani Bağdat'ı ziyaret etti. Bu ziyaret sonrasında sorunlar çözülmeye doğru mu gidiyor, yoksa sorunlar devam mı ediyor? Genel olarak

Bağdat ve Erbil arasındaki ilişkiler konusunda görüşünüzü alabilir miyiz?

Bu ziyaretin amacı sorunların diyalog yoluyla çözülebilmesidir. Aynı zamanda IKBY merkezi hükümetle anlaşma amacıyla. Dolayısıyla sorunların çözülmesi bekleniyor.

Hükümetteki son gelişmeleri nasıl yorumluyorsunuz? Bu hükümet başarılı olabilecek mi?

Son olarak atanamayan 4 bakanlık kaldı. Bayramdan önce iki bakanlıkla (sanayi ve ticaret bakanlıkları) ilgili problemlerin çözülmesini bekliyoruz. Geriye sadece gü-

venlikle ilgili bakanlıklar (iç işleri ve savunma bakanlığı) Bu bakanlıklara ilişkin sorunların da kısa vadede çözümlenmesini öngörüyoruz. Tabi ki çok zor, ama umarız çözülebilir.

Türkmenlere bakanlık verilecek mi?

Türkmenlerin kabine revizyonuna karşı yaptıkları açıklamaları destekledim. Ben Türkmenlere bakanlık verilmesini destekliyorum. Umarım verilir.

Görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ederiz.

Ben de sizlere başarılar diliyorum.

ORSAM, Ortadoğu konusunda faaliyet gösteren tarafsız bir düşünce kuruluşudur. ORSAM Ortadoğu ile ilgili bilgi kaynaklarını çeşitlendirmeyi ve bölge uzmanlarının düşüncelerini Türk akademik ve siyasi çevrelere doğrudan yansıtabilmeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda ORSAM, Ortadoğu ülkelerindeki devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve sivil toplum kuruluşları temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak, yerel perspektiflerin güçlü yayın yelpazesıyla gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır. ORSAM yayın yelpazesi içinde kitap, rapor, bülten, politika notu, konferans tutanağı ve ORSAM dergileri *Ortadoğu Analiz* ve *Ortadoğu Etütleri* bulunmaktadır.

©Bu metnin içeriğinin telif hakları ORSAM’a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir. ORSAM’ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORSAM

Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara

Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48

www.orsam.org.tr